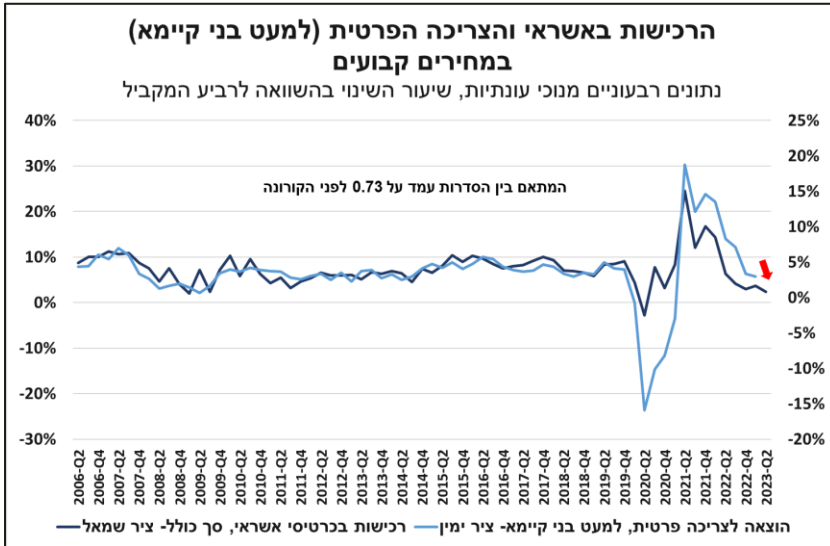

01/08/2023

השבוע במאקרו

ההאטה בקצב הגידול של הרכישות בכרטיסי אשראי ברביע השני עשויה להצביע על התמתנות בהוצאה לצריכה פרטית

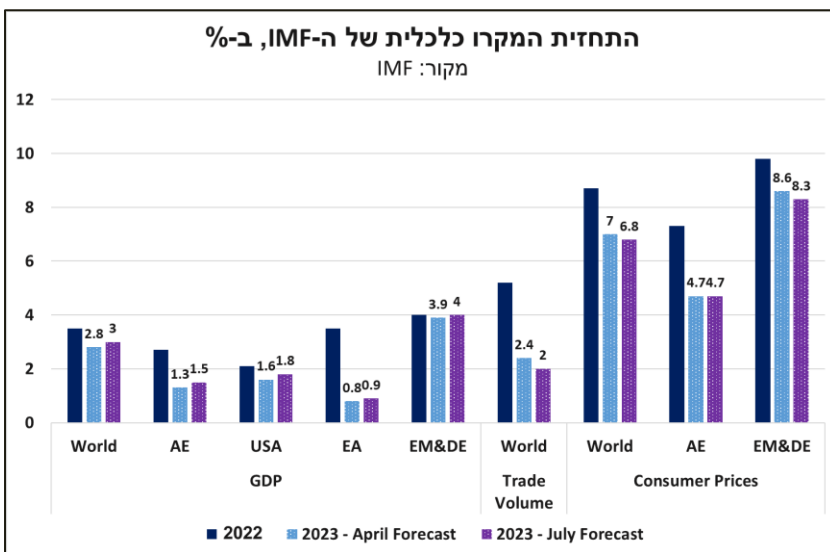
נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי היקף הרכישות בכרטיסי אשראי (נתונים מנוכי עונתיות, במונחים ריאליים) על-ידי אנשים פרטיים (בבתי עסק מקומיים בלבד) עלה ברביע השני של 2023 בכ-0.3% בהשוואה לרביע הקודם, ובכ-2.4% לעומת הרביע המקביל אשתקד (ראה/י תרשים).

קצב העלייה (ביחס לרביע המקביל) ברביע השני של 2023 הינו הנמוך ביותר שנרשם מאז הרביע הראשון של 2010, להוציא הרביע השני של 2020, במהלכו התפשטה מגפת הקורונה בישראל. ההאטה שהחלה לאחרונה בקצב הגידול של הרכישות בכרטיסי אשראי, באה על רקע שחיקת כוח הקנייה הריאלי של משקי הבית, כתוצאה מהעלייה החדה בריבית (המגדילה את תשלומי החוב של משקי הבית – בדגש על משכנתאות) ומהאינפלציה הגבוהה. זאת, לצד

התגברות אי הוודאות לגבי הפעילות הכלכלית במשק, בצל ההתפתחויות הפוליטיות-חברתיות, ואמון הצרכנים הנמוך יחסית בהשוואה לעבר.

כפי שניתן לראות בתרשים, קצב הגידול של הרכישות בכרטיסי אשראי (נתונים מנוכי עונתיות, במונחים ריאליים) מתואם חיובית ברמה גבוהה עם קצב הגידול של הוצאה לצריכה פרטית, למעט מוצרים בני קיימא (דהיינו בעיקר צריכה שוטפת וצריכה של מוצרים בני-קיימא למחצה, כגון: הלבשה והנעלה) – בין השנים 2006-2019 עמד המתאם על 0.73. לפיכך, הירידה בקצב הצמיחה (בהשוואה לרביע המקביל) של הרכישות בכרטיסי אשראי לעומת הרביע הקודם (במהלכו עלו הרכישות בכרטיסי אשראי ב-3.7%) משקפת האטה בקצב הגידול של הצריכה הפרטית במהלך הרביע השני של השנה, נתון הצפוי להתפרסם על ידי הלמ"ס מאוחר יותר החודש. על מנת להשלים את התמונה המלאה, נציין כי נתוני יבוא הסחורות (נתונים מנוכי עונתיות, במונחים נומינליים) ברביע השני מצביעים על האטה בקצב הגידול של צריכת מוצרים בני קיימא. כך ששקלול המגמה בשני הרכיבים המוזכרים לעיל מצביע על האטה בקצב הגידול של סך הצריכה הפרטית במהלך הרביע השני של 2023.

תחזית הצמיחה של קרן המטבע הבינלאומית לכלכלה העולמית בשנת 2023 עודכנה במתינות כלפי מעלה

ב-25 ביולי קרן המטבע הבינלאומית (IMF) פרסמה את התחזית המקרו כלכלית העדכנית שלה בנוגע לקצב הצמיחה של הכלכלה העולמית, הסחר העולמי, מחירי הסחורות והאינפלציה. התחזית המעודכנת מגלמת קצב צמיחה מעט גבוה יותר בשנת 2023 בהשוואה לתחזית שפורסמה באפריל, 3.0% לעומת 2.8% (ראה/י תרשים). יחד עם זאת, היא משקפת קצב צמיחה נמוך מזה של השנה החולפת (3.5%), ונמוך בהשוואה היסטורית (קצב שנתי ממוצע של 3.8%, בין השנים 2000-2019).

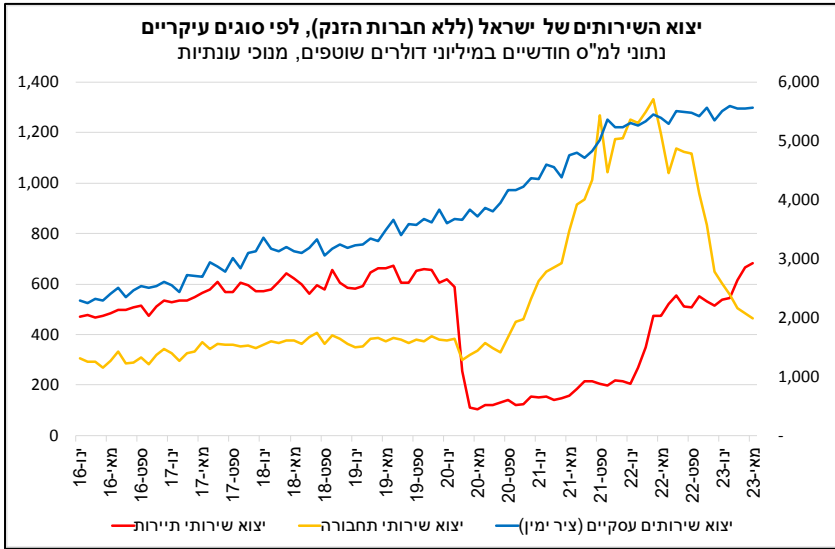
על פי התחזית, בשנת 2023 תירשם האטה משמעותית של הצמיחה בקרב המדינות המפותחות (AE), וזאת, בין היתר, על רקע חולשה בענפי התעשייה, כאשר מנגד קצב הצמיחה בקרב המשקים המתעוררים והמתפתחים (EM&DE) צפוי להישאר ללא

שינוי בהשוואה לשנת 2022. באשר לשותפות הסחר המרכזיות של ישראל, לפי התחזית, קצב הצמיחה בארה"ב יהיה גבוה מכפי שנצפה עד כה בכ-0.2 נקודות אחוז, וזאת, בין השאר, בעקבות הצריכה הפרטית האיתנה שנרשמה במהלך הרביע הראשון של השנה. כמו כן, גם קצב הצמיחה בגוש האירו (EA) עודכן קלות כלפי מעלה ביחס לאפריל, בכ-0.1 נקודות אחוז, הודות לצפי לצמיחה חזקה יותר באיטליה, ספרד וצרפת, ברקע החוזק שהפגינו ענפי השירותים והתיירות במדינות אלו.

לפי ה-IMF, הסיכונים לתחזית הצמיחה של הכלכלה העולמית פחתו במידת מה מאז אפריל. כך לדוגמה, הפתרון המהיר והנחוש של הרשויות לקשיים שהחלו להתגלות במערכת הבנקאות בארה"ב ובשווייץ מנע מאלו להתפתח לכדי משבר רחב יותר. יחד עם זאת, הסיכונים העיקריים לתחזית הצמיחה, הם: אינפלציה גבוהה וממושכת; התאוששות מתונה מהמצופה בסין; תהליכי דה-גלובליזציה; ועוד. התחזית לקצב הגידול של הסחר העולמי בשנת 2023 עומדת כלפי מטה מ-2.4% ל-2.0%. תחזית זו משקפת קצב צמיחה נמוך בהשוואה היסטורית, וזאת, על רקע גורמים, כגון: ירידה בביקוש העולמי; הסטת הצריכה הפרטית ממוצרים לטובת שירותים מקומיים; השפעות בפיגור של התחזקות הדולר; ועלייה בחסמי הסחר.

לסיכום, התחזית המעודכנת של ה-IMF חיובית יחסית לקודמתה, ומצביעה על צמיחה גבוהה יותר, ואינפלציה נמוכה יותר, מאלו שנחזו בתחזית מאפריל. בנוסף, גם הסיכונים לתחזית הצמיחה פחתו במידה מסוימת. העדכון הקל כלפי מעלה בתחזית הצמיחה של שותפות הסחר המרכזיות של ישראל, לשנת 2023, הינו בשורה חיובית ליצוא הסחורות והשירותים מישראל.

נמשך הקיפאון בהיקף יצוא השירותים, מגמה שמכבידה על הצמיחה ומחלישה את לחצי הייסוף של השקל

על-פי נתוני הלמ"ס, בחודש מאי הסתכם יצוא השירותים של המשק בכ-6.7 מיליארד דולר (במונחים דולרים שוטפים, נתונים מנוכחי עונתיים, לא כולל יצוא שירותים של חברות הזנק). מדובר בהיקף דומה לסך יצוא השירותים שנרשם בחודשים הקודמים, אך נמוך בכ-5% לעומת יצוא השירותים שנרשם בחודש המקביל בשנת 2022. כלומר, הנתונים מצביעים על מגמת קיפאון בחודשים האחרונים בסך יצוא השירותים, לאחר מגמת ירידה שחלה בו במחצית השנייה של שנת 2022.

הקיפאון של החודשים האחרונים נובע בעיקר ממגמת יצוא השירותים העסקיים, רכיב המהווה כיום מעל 80% מסך יצוא השירותים של המשק, אשר כולל יצוא של שירותי הייטק לצד שירותים עסקיים נלווים. כפי שעולה מהתרשים שלהלן, יצוא השירותים העסקיים

"דורך במקום" בחודשים האחרונים לאחר מגמת האטה משמעותית שחלה בו במהלך 2022. זאת, ברקע השפעת העלייה בריבית בארץ ובעולם על גיוסי ההון בענף שירותי ההייטק, ההאטה בכלכלה הישראלית ובכלכלה העולמית ולנוכח התגברות חוסר הוודאות הכלכלי-פוליטי בישראל.

גורם משני שמכביד כיום על הצמיחה של יצוא השירותים הוא הקיטון החד שחל מזה למעלה משנה ביצוא שירותי תחבורה אחרים (רכיב הכולל, בין היתר, שירותי שילוח בינלאומי, דמי חכירה של אניות ומטוסים ושירותי נמל, כגון טיפול בסחורות ושירותים נלווים). יצוא שירותי תחבורה אחרים חזר לאחרונה למגמת טרום משבר הקורונה, או אף מעט מתחתיה, לאחר זינוק חריג שנרשם בו בתקופת משבר הקורונה. התפתחות זו, משקפת להערכתנו את השפעת הירידה החדה שנרשמה בשנה האחרונה במחירי השילוח הבינלאומי, ברקע דעיכת השיבושים בשרשראות האספקה העולמיות עם יציאת המשק העולמי ממשבר הקורונה.

לעומת יצוא שירותים עסקיים ויצוא שירותי תחבורה אחרים, בולטים לטובה באחרונה הביצועים של יצוא שירותי תיירות, המשקפים הוצאות בארץ של תיירים מחו"ל. יצוא שירותי תיירות צומח בקצב מהיר יחסית בחודשים האחרונים, לאחר עלייה הדרגתית יותר במהלך 2022, ולאחרונה הוא חזר לרמתו ערב משבר הקורונה. לנוכח העובדה שמספר התיירים המגיעים לישראל ומספר הלינות של תיירים בארץ עדיין נמוכים במעט ביחס לרמתם טרום הקורונה, נראה שההתאוששות המהירה יותר של יצוא שירותי תיירות נובעת מהעלייה במחירים של שירותי התיירות בישראל. התאוששות התיירות הנכנסת לישראל משקפת עדיין, כפי הנראה, השפעות של "ביקוש כבוש", שמוסיף להשתחרר לאחר ההגבלות שחלו על תיירות בינלאומית בתקופת משבר הקורונה. ייתכן גם שהפיחות בשקל בחודשים האחרונים ביחס למטבעות שמהם מגיעים ארצה רוב התיירים (דולר, אירו) תורם גם הוא לגידול בתיירות הנכנסת, שכן הוא מוזיל עבור התיירים, במונחי המטבע המקומי שלהם, את ההוצאות המשולמות על ידם בישראל.

לסיכום, יצוא השירותים של ישראל מצוי בקיפאון בחודשים האחרונים, בעיקר על רקע "דריכה במקום" של יצוא השירותים העסקיים (לרבות יצוא שירותי הייטק) וכן על רקע ירידה ביצוא שירותי תחבורה אחרים. לאחר מספר שנים שבהן יצוא השירותים היווה מנוע מרכזי לצמיחת המשק, הקיפאון שחל בו כיום מהווה גורם מכביד על הצמיחה והוא גם מרסן את העודף בחשבון השירותים של מאזן התשלומים, התפתחות אשר מחלישה בעת הנוכחית את לחצי הייסוף של השקל.

כתבו: אלון קול קרייז וגילי בן אברהם